

KOMENTÁŘ

23. 1. 2025

Projekce obyvatelstva Plzeňského kraje do roku 2080

Přetrvávajícím a zároveň problematickým demografickým rysem s ohledem na udržení ekonomického, sociálního, ale i zdravotního systému následujících desetiletí bude stárnutí populace. Podle projekce by na začátku 80. let 21. století měli obyvatelé starší 65 let tvořit téměř třetinu populace Plzeňského kraje na úkor klesajícího podílu obyvatel ve věku 15–64 let a dětí do 14 let. Zároveň je Plzeňský kraj jedním ze tří regionů Česka, kde se předpokládá díky kladnému migračnímu saldu mírný růst celkového počtu obyvatel.

Jedním z úkolů Českého statistického úřadu je zpracování projekce očekávaného vývoje úmrtnosti, plodnosti a migrace v Česku, která byla naposledy vydána na konci roku 2023. Na ni pak navazuje **projekce v krajském členění**, která je ukončena rokem 2080 a obsahuje poslední reálná data k 1. 1. 2024. Výsledky, které prezentuje, je vždy potřeba interpretovat s vědomím, že vychází z dodržení vložených předpokladů budoucího vývoje přirozené měny a migrace. Velmi snadno ji tak zásadně mohou ovlivnit okolnosti, které nelze předvídat. Typickým příkladem v posledním době je evidovaná nadúmrtnost v době pandemie covid-19 nebo příliv uprchlíků z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině.

Projekce počtu obyvatel podle krajů (k 1. 1.)

Kraje	2024 ¹⁾	2031	2041	2051	2061	2071	2081	Změna 2081/2024 (v %)
Hl. město Praha	1 384 732	1 411 111	1 526 815	1 652 206	1 760 992	1 852 658	1 943 320	40,3
Středočeský	1 455 940	1 490 521	1 580 089	1 687 997	1 773 866	1 828 164	1 899 744	30,5
Jihočeský	654 505	637 464	622 606	605 546	582 725	553 172	528 257	-19,3
Plzeňský	613 374	605 831	619 514	634 345	643 061	643 670	646 652	5,4
Karlovarský	295 077	277 160	256 074	233 176	209 932	186 427	166 726	-43,5
Ústecký	811 169	780 775	748 447	714 522	675 551	631 488	594 569	-26,7
Liberecký	450 728	436 102	423 539	410 005	392 724	370 053	350 643	-22,2
Královéhradecký	556 949	537 984	517 478	495 774	470 450	440 072	414 689	-25,5
Pardubický	530 560	519 344	511 283	502 307	488 957	468 979	452 047	-14,8
Vysočina	517 960	503 161	487 059	468 128	444 875	416 444	392 216	-24,3
Jihomoravský	1 226 749	1 203 446	1 200 444	1 203 519	1 193 030	1 166 210	1 146 797	-6,5
Olomoucký	632 864	612 973	588 663	564 261	535 216	500 337	471 434	-25,5
Zlínský	580 744	559 399	532 523	503 906	471 823	435 067	404 090	-30,4
Moravskoslezský	1 189 204	1 131 382	1 062 072	992 063	915 983	836 054	767 793	-35,4

¹⁾ reálné údaje

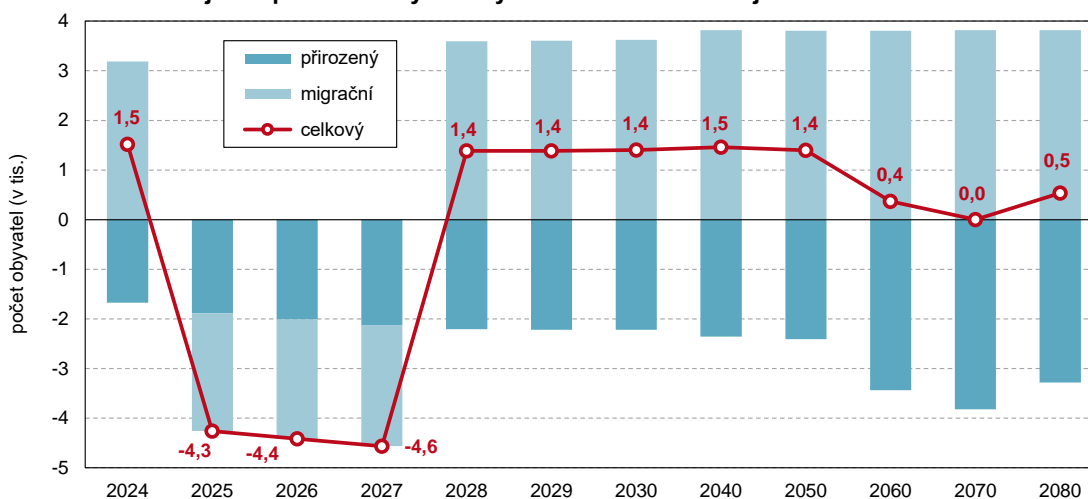
Z hlediska střední varianty, tedy té nejpravděpodobnější, ze které projekce vychází, by v rámci Plzeňského kraje mělo mezi lety 2026–2028 docházet ke snižování **počtu obyvatel**.

V rámci tohoto období se předpokládá, že přetrvávající úbytek přirozenou měnou bude doplněn i záporným migračním saldem z důvodu odchodu zahraničních uprchlíků. Od roku 2029 již projekce nastíní rostoucí trend, který je mapován pouze u třech krajů v Česku, a to kromě Plzeňského kraje v Hl. městě Praze a kraji Středočeském. Právě v Plzeňském kraji a kraji

KOMENTÁŘ

Středočeském se na rozdíl od ostatních krajů předpokládá dosažení kombinace kladného zahraničního a vnitřního stěhování. V případě Hl. města Prahy, by se pak mělo jednat pouze o přírůstek zahraniční migrací, bilance vnitřního stěhování je zde očekávána záporná. Přesto je potřeba zdůraznit, že právě migrace je nejproblematictější projektovanou složkou, kterou je těžké z důvodu častějšího meziročního kolísání v rámci budoucího vývoje odhadnout. Do horizontu projekce, tedy do 1. 1. 2081 by v rámci Plzeňského kraje mělo dojít k navýšení počtu obyvatel o více než 33 tisíc na hodnotu 646,7 tisíc, tj. nárůst o 5,4 %. Jedná se tak o třetí nejvyšší předpokládaný nárůst po již zmiňované Praze (o 40,3 %) a Středočeském kraji (o 30,5 %). Naopak největší úbytek počtu obyvatel je v rámci Česka predikován v Karlovarském kraji, který by měl za stejné období přijít o 43,5 % obyvatel.

Projekce přírůstku/úbytku obyvatel v Plzeňském kraji v letech 2024–2080

Po celou dobu vývoje v Plzeňském kraji je předpokládán **přirozený úbytek obyvatel**, který by nejvyšších hodnot měl dosahovat vlivem vyšší úmrtnosti koncem 60. let 21. století, kdy by hrubá míra úmrtnosti měla přesáhnout 13 ‰ a roční počet zemřelých 8,5 tis. V tomto období se do hraničního věku naděje dožití budou dostávat silné ročníky generace tzv. husákových dětí, u kterých se propopulační politika propojila s vyšší porodností silných poválečných ročníků a vytvořila tak větší nerovnováhu ve složení obyvatelstva, která nyní v rámci prognózy prostupuje a ovlivňuje postupně jednotlivé ukazatele v závislosti na věku. Období od 70. let 21. století by pak mělo být ve znamení snižování úbytku obyvatel přirozenou měnou, neboť postupně budou stárnout generace, které jsou početně slabší. Naopak živě narození budou gradovat už ve 40. letech, kdy se do reprodukčního věku budou dostávat právě děti zmiňovaných silných ročníků z dob normalizace. V tomto období by se hrubá míra porodnosti v Plzeňském kraji měla dostat přes 8 ‰ a roční počet živě narozených přes 5 tisíc. Následně se predikuje mírný pokles, který by se koncem období sledování měl ustálit lehce pod touto hranicí.

Jak již bylo naznačeno, ztráty přirozenou měnou by podle předpokladů měly být kromě let 2025–2027 kompenzovány **kladným migračním saldem**. Projekce poté v letech 2028–2080

KOMENTÁŘ

počítá s průměrným ročním přírůstkem obyvatel stěhováním ve výši 3,8 tis., což představuje hrubou míru migračního salda kolem 6 ‰.

Z hlediska genderové statistiky projekce naznačuje možnou mírnou změnu **zastoupení mužů a žen** v Plzeňském kraji. Na základě posledních reálných dat z roku 2024 převažují ve společnosti obyvatel kraje z téměř 51 % ženy. Během 30. let 21. století se předpokládá postupné většinové zastoupení mužů, kteří by mohli k 1. 1. 2081 tvořit až 51,3 % a jejich počet by se měl zvýšit o více než 30 tis. na rozdíl od žen, u nichž se nárůst předpokládá pouze o 2,7 tis. Tato skutečnost může mimo jiné vycházet právě z růstu počtu obyvatel vlivem migrace, kde mezi přistěhovanými obecně převažují muži. Ale i zde je potřeba brát v potaz možné výjimky, které by mohly situaci změnit, jako tomu bylo například v případě válečného konfliktu na Ukrajině, který do pohybu naopak uvedl ženskou populaci s dětmi. Právě jejich předpokládaný návrat by v následujících letech měl oslabit nyní vyšší zastoupení žen v kraji.

Projekce počtu obyvatel a jeho věkového složení v Plzeňském kraji (k 1. 1.)

	2024 ¹⁾	2031	2041	2051	2061	2071	2081
Počet obyvatel celkem	613 374	605 831	619 514	634 345	643 061	643 670	646 652
v tom:							
muži	301 029	302 614	312 616	322 435	327 951	329 207	331 630
ženy	312 345	303 217	306 899	311 910	315 110	314 463	315 022
v tom ve věku:							
0–14	94 026	80 617	74 197	79 963	76 853	73 403	75 912
15–64	393 322	390 489	388 464	372 452	370 217	375 247	363 512
65+	126 026	134 724	156 853	181 930	195 991	195 020	207 228
Podíl obyvatel ve věku (%)							
0–14	15,3	13,3	12,0	12,6	12,0	11,4	11,7
15–64	64,1	64,5	62,7	58,7	57,6	58,3	56,2
65+	20,5	22,2	25,3	28,7	30,5	30,3	32,0
Průměrný věk	43,0	45,0	46,5	47,5	48,7	49,4	49,7
muži	41,7	43,6	45,3	46,6	48,0	48,9	49,4
ženy	44,2	46,3	47,7	48,5	49,5	50,0	50,0

¹⁾ reálné údaje

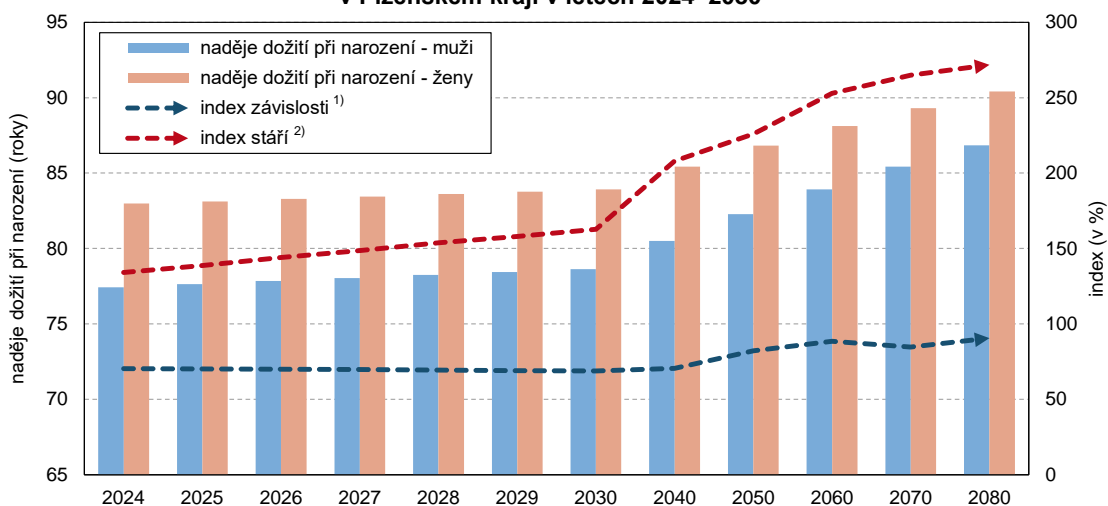
Migrace tak může mít vliv i na věkové složení populace kraje, neboť mezi stěhujícími obecně převažují zejména mladší lidé, což může přispět k pomalejšímu stárnutí obyvatelstva. Plzeňský kraj se v rámci projekce ukazuje jako jeden z populačně mladších. K 1. 1. 2081 by **průměrný věk** v kraji měl dosáhnout 49,7 let a jedná se tak o čtvrtou nejnižší hodnotu mezi regiony Česka po Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji, což právě zde koresponduje s předpokladem vysokého migračního přírůstku. Naopak k nejstarším se bude řadit Karlovarský kraj s průměrným věkem 53,0 let. S ohledem na pohlaví by se průměrný věk žen měl od roku 2024 zvýšit v Plzeňském kraji do roku 2081 o téměř 6 let a dosáhnout tak hranice 50 let. V případě mužů se předpokládá za stejné období nárůst dokonce o 7,7 let na hodnotu 49,4 let.

Stárnutí populace je a bude základním rysem demografického vývoje. A je jedním z témat, které rezonuje společností zejména v souvislosti s dopadem na sociální a ekonomický systém. Na základě projekce by podíl obyvatel starších 65 let, kteří v roce 2024 tvořili jednu pětinu obyvatel Plzeňského kraje, měl do roku 2081 narůst o 11,5 procentního bodu. Starší obyvatelé

KOMENTÁŘ

často už ekonomicky neaktivní by tak mohli tvořit téměř třetinu populace kraje na úkor klesajícího podílu obyvatel ve věku 15–64 (o 7,9 p. b.) a dětí do 15 let (o 3,6 p. b.). Rostoucí počet seniorů, mimo jiné i z důvodu prodlužování naděje dožití, kteří budou nedostatečně nahrazováni na pracovním trhu z důvodu klesajícího počtu živě narozených, tak předznamenává zhoršení bilance ekonomické aktivity a neaktivity. Na počátku roku 2024 na 100 osob ve věku 20–64 let připadlo 70 osob ve věku do 20 let či 65 let a více, na počátku 80. let tohoto století by to mohlo být již přes 90. Tyto skutečnosti s sebou nesou rizika nejen na úrovni sociální a zdravotní péče, ale také ekonomického zatížení státního rozpočtu skrze financování důchodového systému.

**Projekce vybraných demografických ukazatelů
v Plzeňském kraji v letech 2024–2080**

¹⁾ počet obyvatel ve věku 65 let a více na 100 obyvatel ve věku 0–14 let

²⁾ počet obyvatel ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 obyvatel ve věku 20–64 let

Jak již bylo řečeno, stárnutí kromě nízké porodnosti doplňuje i růst **naděje dožití při narození** například vlivem lepší zdravotní péče. Daleko více se tak lidé budou dožívat vyššího věku. Konkrétně k 1. 1. 2080 by se naděje dožití při narození měla ve srovnání s rokem 2024 zvýšit o 9,4 let u mužů na hodnotu 86,8 let a u žen o 7,4 let na 90,4 let. V tomto případě se však jedná bezesporu o kvantitativní ukazatel, který ovšem nepostihuje kvalitativní stránku života. Otázkou tedy zůstává, jaká bude délka života ve zdraví a jaký dopad bude mít zvyšující se počet starších obyvatel, často dlouhodobě žijících se zdravotním omezením, například na zdravotní systém.

Očekávaný vývoj popisovaný projekcí je také podmíněn naplněním všech modelových scénářů vývoje reprodukce. Jedním z nich je i vývoj **úhrnné plodnosti**, která byla stabilně zakotvena od roku 2030 na hodnotě 1,47 dětí na jednu ženu. Zároveň je počítáno s předpokladem mírného růstu **průměrného věku matek při narození dítěte** (z 30,1 let v roce 2024 na 31,0 let v roce 2080).

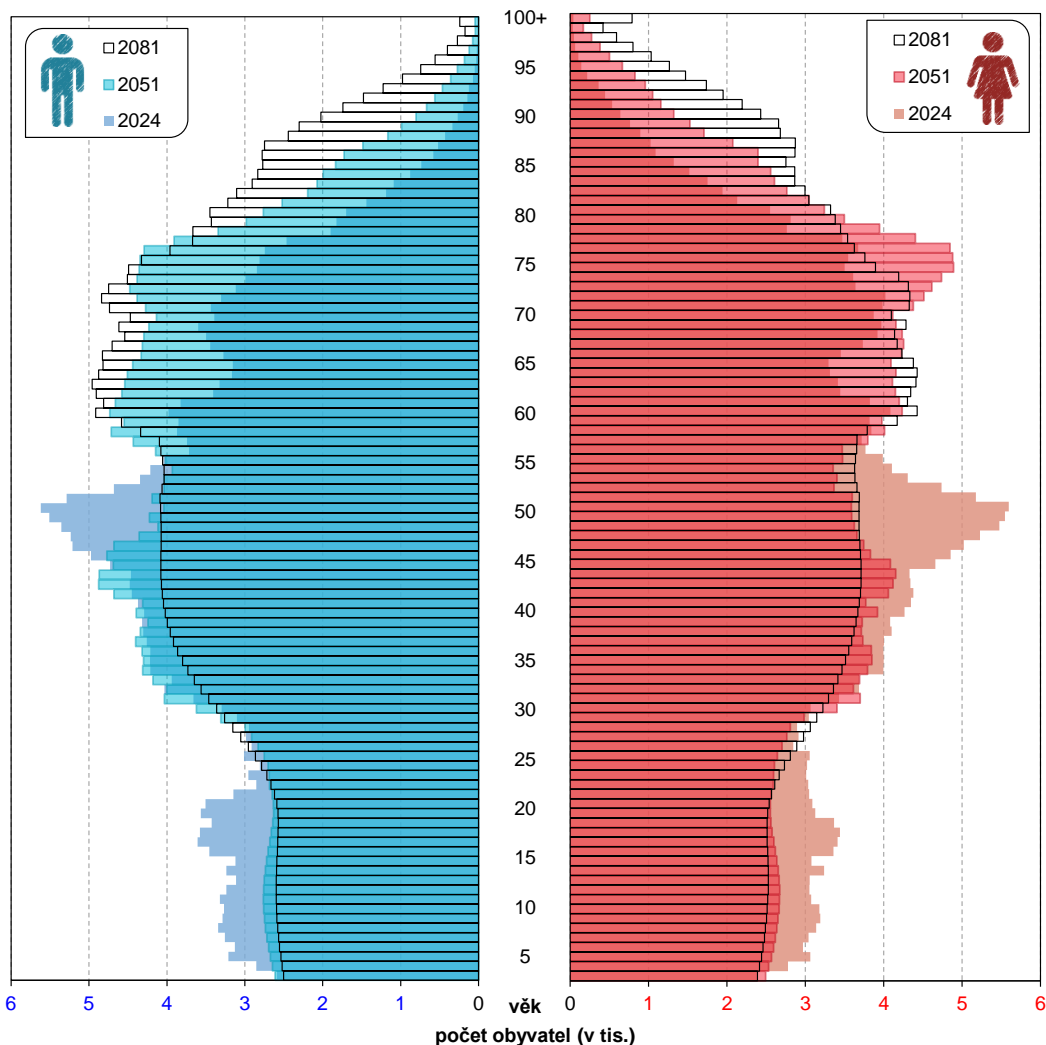
KOMENTÁŘ

Projekce pohybu obyvatel a její předpoklady v Plzeňském kraji (k 1. 1.)

	2024 ¹⁾	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Pohyb obyvatel							
Živě narození	4 582	4 610	5 116	5 088	4 605	4 822	4 872
Zemřelí	6 254	6 830	7 474	7 497	8 042	8 641	8 153
Hrubá míra porodnosti (‰)	7,5	7,6	8,3	8,0	7,2	7,5	7,5
Hrubá míra úmrtnosti (‰)	10,2	11,3	12,1	11,8	12,5	13,4	12,6
Hrubá míra přirozeného přírůstku (‰)	-2,7	-3,7	-3,8	-3,8	-5,3	-5,9	-5,1
Hrubá míra salda migrace (‰)	5,2	6,0	6,2	6,0	5,9	5,9	5,9
Hrubá míra celkového přírůstku (‰)	2,5	2,3	2,4	2,2	0,6	0,0	0,8
Předpoklady projekce							
Úhrnná plodnost	1,32	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47
Průměrný věk matek při narození dítěte	30,1	30,3	30,6	31,0	31,0	31,0	31,0

¹⁾ reálné údaje

Projekce věkového složení obyvatel v Plzeňském kraji (k 1. 1.)

KOMENTÁŘ

Více informací naleznete na internetových stránkách: <https://csu.gov.cz/produkty/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2080>

Kontakt:

Mgr. Stanislava Zychová

Krajská správa ČSÚ v Plzni

T: 377 612 253

M: 704 688 719

E: stanislava.zychova@csu.gov.cz